

Secțiunea mărturiilor este clasificată, la rândul ei, în trei părți, în funcție de episcopia în care a activat cuviosul părinte.

În Episcopia Buzăului (pp. 98-109), părintele a rămas model de asceză râvnit de mulți, dar greu de urmat. „Călugării din mănăstire au vrut să-i urmeze viața părintelui Nil. Dar părintele Ioan Iovan a transmis să nu încerce nimeni, că nu reușește. A încercat totuși unul, se nevoia dormind pe o scară, se legase de păr cu o sfoară și așa s-a chinuit vreo șase luni. A plecat din mănăstire, ca să apară după șase luni... milițian!” (pp. 99-100). Umbla atât vara, cât și iarna desculț (p. 103), purtând o traistă cu un craniu în ea (p. 102) și petrecea mult timp în liniștea pădurii, alături de un urs, ucenicul său (p. 105). Tot aici, a arătat starea decăzută în care a ajuns lumea, agățând un schelet uman în văzul tuturor (p. 106). Un lucru demn de amintit este scrisoarea pe care credincioșii Mănăstirii Tarnița o scriu episcopului pentru ca duhovnicul Nil să fie lăsat în continuare spre păstorire (p. 106 și p. 179).

În Episcopia Romanului și Hușilor (pp. 109-124) este caracterizat, pe scurt, „în termeni biblici (Matei 10, 16): are foarte mult din inocența porumbelului și prea puțin din prudența șarpelui” (p. 110 și p. 167). Părtaș al suferinței, Petru C. Baciuc conchide: „Părea o icoană vie” (p. 124).

Alte mărturii (pp. 124-144) despre părintele Dorobanțu relevă faptul că, închis fiind pentru „acțiunea de agitațiune publică” și „exercițiu abuziv de funcțiune”, este diagnosticat „că suferă de *delir mistic sistematizat pe fond epileptic*, iar boala lui are un caracter cronic” (p. 142 și p. 177). Aceasta a fost concluzia anchetatorilor, care n-au ezitat a-l supune caznelor. Atât de crunte au fost bătăile încât acesta a rămas fără dinți (p. 128). Pe lângă datele oferite de arhivele naționale, o serie de mărturii ale persoanelor care l-au cunoscut întregesc chipul celui care s-a arătat *flacăra vie a monahismului secolului XX*.

Trecerea la cele veșnice (p. 153) rămâne un mister, mormântul său aflându-se în satul Crainici, comuna Bala, județul Mehedinți.

Cuvântul de încheiere (pp. 154-155) al părintelui Ionel Dumitru Adam oferă o serie de mulțumiri tuturor celor care au contribuit la constituirea *profilului duhovnicesc-biografic*, lucrarea fiind foarte bine fundamentată documentar. De asemenea, scopul lucrării este și unul apologetic, îndreptat împotriva celor care îl consideră pe părintele Nil un întemeietor de *pseudo-biserici* sau *structuri ierarhice paralele* (p. 155).

Trebuie precizat că actele oficiale oferite în copii în anexe sunt foarte importante în ceea ce privește confirmarea veridicității tuturor mărturiilor.

Destinată publicului larg, această lucrare vine ca mărturie vie despre Împărăția Cerurilor într-o împărăție lumească, secularizată și lipsită de consistență. Un apel la conștiință, un apel la convertire, tot omul este chemat să devină *nebun pentru Hristos*.

Masterand Nicu Posa

Pr. Constantin Necula, pr. Cristian Muntean, *Bucuria credinței: dialoguri în cetate*, Sibiu, Editura Agnos, 2017, 234 p.

Recenzii

Bucuria credinței: dialoguri în cetate, cartea celor doi preoți brașoveni mărturisitori, păstrează realismul și savoarea convorbirilor dintr-o serie de emisiuni televizate (TV Nova), moderate de pr. Cristian Muntean, avându-l ca invitat pe pr. Constantin Necula. Cartea unei prietenii „începute undeva în miez de copilărie... pe străzile Brașovului” și „statornicită în împreună-slujire pentru Hristos” cum afirmă Romeo Petrașciuc, editorul și prefațatorul cărții, aduce nouă teme pe care le dezvoltă din perspective adesea nebănuite, imprevizibile, răspunzând provocărilor contemporane de pastorație: „Evanghelie și propovăduire”, „Ogorul cu îngeri sau despre starea îngerească a omului”, „Educația între Cruce și răscruce”, „Comunicarea în Biserică sau modul în care Biserica își comunică adevărurile de credință”, „Familia modernă și riscurile la care este supusă ea astăzi”, „Despre Seminarul de Pedagogie clinică. Aspecte ale pedagogiei în educația copilului în situații speciale”, „Omul frumos”, „Creștinism de vacanță”, „Apocalipsa de lumină sau Luminile din Apocalipsă”. Cu fiecare temă, autorii descoperă aspecte inedite dintr-o plajă de nevoi pastorale, abordându-le la granița cu celelalte domenii ale vieții și activității umane, creând punți, spărgând clișeele, lărgind înțelesurile cuvintelor, pentru a cuprinde Taina Vieții, pe care-o dăruiesc în cuvinte vii, ce își păstrează, în ciuda colocvialității limbajului, caracterul profetic, critic față de sufletul leneș și manifestările lui eccleziastice și sociale. Spontaneitatea și acuratețea unor imagini impresionează și dau viață unor concepte cu care, aproape că ne-am obișnuit să le găsim doar în insectarul de idei al teologiei de școală. Astfel „a propovădui înseamnă a folosi bețișoarele și oițele învățate de doamna învățătoare și toate celelalte, a pune în valoare profesorii tăi de limba română (...), a pune în valoare profesorii tăi toți, adică a le da tuturor cuvânt prin cuvântul tău” („Evanghelie și propovăduire”, p. 12). Sau în virtutea faptului că „propovăduirea este un act al tuturor către toți” alături de imaginea profesorilor apare imaginea copiilor, care „la școală, când unii altora își transmit bucurii, sunt propovăduitori ai Evangheliei” („Evanghelie și propovăduire”, p. 13). *Predica* primește o definiție inedită, ce cuprinde la un loc exigențele propovăduirii creștine, prinse în firul de lumină al smereniei: „Aceasta-i predica cea mai de preț: buzunarele cusute, obrazul subțire, talpa ruptă de umblat printre oameni, genunchii găuriți de îngenunchiere și neapărat un surâs în colțul gurii” („Evanghelie și propovăduire”, p. 35).

Revenirea „acasă cu picioarele pe pământ” este prilej de convorbire despre „ogorul cu îngeri”, care este Biserica” și de meditație asupra „stării îngerești a omului” („Ogorul cu îngeri sau despre starea îngerească a omului”, p. 39-40). Într-o societate ce preferă anodinitatea, reînnoirea la poveste încarcă cu sens relațiile inter-umane și poate salva cuvintele de trivialitate. „Dumnezeu însuși e un povestitor celebru”, parabolele Mântuitorului sunt inegalabile, cuvintele Sale „deschizând mereu dialogul”, iar preotul este povestea vie care, cultivând cordialitatea cu poporul căruia îi aparține, mărturisește în mijlocul acestuia Taina Împărăției („Ogorul cu îngeri sau despre starea îngerească a omului”, p. 41 și 60). „Educația este un exercițiu de libertate”, care începe cu 20 de ani înainte de nașterea pruncului. A fi educat înseamnă așadar a fi liber, a ieși dintr-o „libertate indusă” ce „se termină cu banii de pe card”, refuzând rețeta lumii moderne, structurată pe relația: „Consumă! Nu participă” (Educația între Cruce și răscruce”, p. 67). Cultivarea vocației devine o provo-

care pentru Școala românească aflată între Cruce și răscrucea unor propuneri de proiecte inadecvate spiritului acestui popor și adesea ratate din fașă.

Comunicarea în Biserică, creativitatea propovăduitorului, transmiterea mesajului în afară, preluarea mesajului și manipularea datelor de către televiziunile naționale sunt câteva piese dintr-un puzzle al istoriei recente, al cărei punct forte pentru Ardeal, a fost cano-nizarea Mitropolitului Andrei Șaguna, cel care a imprimat un profil aparte propovăduirii din Ardeal. Recuperarea memoriei propovăduirii Bisericii, în special în spațiul Ardealului, unde predica are un „caracter cultural”, este proiect care a și început în cadrul Centrului Arhidiecezan de Diagnoză și Cercetare catehumenală, Omiletică și în Pedagogia și Metodologia Religiei – C.A.D.C.O. „Mitropolit Andrei Șaguna” prin culegerea și publicarea unor cărți de predici și cursuri pe temă. („Comunicarea în Biserică sau modul în care Biserica își comunică adevărurile de credință”, p. 83-108).

„Familia modernă și riscurile la care este supusă ea astăzi” readuce în atenție pedagogia pe care Biserica o propune familiei moderne și exigențele viețuirii în contextul unei lumi consumiste, fără a uita însă și riscurile de cealaltă parte, a prea multei teologhisiri pe seama familiei în loc de suport al acesteia (p. 109-134). Suportul părinților din partea Bisericii se realizează implicit când preotul reușește să strângă laolaltă specialiști și oameni dornici să dobândească cunoștințe și idei de practică în chestiuni ce privesc suferința copiilor aflați în situații speciale, dar și suferința familiei. Acesta a fost scopul Seminarului de Pedagogie clinică organizat la Sibiu și Brașov în perioada 12-14 mai 2014, care l-a avut ca invitat pe Profesorul Pierro Crispiani, „inventatorul” pedagogiei clinice europene. De la seminar nu au lipsit preoții, fiindcă într-o lume a recompenselor ieftine, este important să fie educați specialiști, care să poată gestiona, în echipe interdisciplinare, crizele prin care trec semenii. („Despre Seminarul de Pedagogie clinică. Aspecte ale pedagogiei în educația copilului în situații speciale”, p. 135-159).

Când „nu ai voie să fii liber într-un alt fel decât ți se propune”, umplerea ratărilor cu „tot felul de libertăți” nu anulează ridicolul și drama celui rupt, prin ignoranță, de Dumnezeu. „Omul frumos” (p. 160-186) readuce în discuție vocația omului de chip al lui Dumnezeu, manifestându-și frumusețea prin împlinirea misiunii „pentru care l-a îngăduit Dumnezeu în viață”. El trebuie să afle că există o singură libertate, aceea de „a fi omul lui Dumnezeu”, ceea ce implică „descoperirea frumuseții chipului” și identificarea misiunii persoanei umane.

Pretextul celei de-a 8-a convorbiri „Creștinism de vacanță” (p.187-209) este titlu unei cărți a pr. C. Necula (Editura Agnos, 2011). Dincolo de pretext, convorbirea recentrează privirea asupra unor fragmente din mozaicul istoriei vechi și recente, pe care prezentul încă nu le-a asumat. Vacanța este prilej de întâlnire cu valorile creștine, ca alternativă la orizonturile fade ce li se propun copiilor și părinților. Astfel, una dintre ideile primei convorbiri – „pelerinajul, cateheză mergătoare” – revine și se conturează în ultima și poate cea mai frumoasă dintre convorbirile cuprinse în această carte. „Apocalipsa de lumină sau luminile Apocalipsei”(210-234) propune astfel o incursiune în spațiul și timpul bisericilor Apocalipsei, autorii reînsuflețind prin prismă personală experiența unui pelerinaj, provocat de nevoia „reașezării în cultura creștină” în contextul unei lumi tot mai descreștinate.

Recenzii

Cărări de lumină între suflete, dialogurile așezate în cartea acestei prietenii în Hristos, dăruiește mai departe cititorului bucuria unei lecturi *altfel* despre credință și frumusețe.

Maria Curtean

Pr. Luke Veronis, *Reîncreștinarea Albaniei. Misiune și înviere în Albania*, Ed. Ecclesiast/Astra Museum, Sibiu, 2016, 292 p., ISBN: 978-606-733-118-9; ISBN: 978-606-93186-2-1

Cartea părintelui Luke Veronis se încadrează, alături de alte cărți apărute la editura Ecclesiast, într-o serie dedicată misiunii creștine în lume, ediția de față fiind coordonată și îngrijită de Pr. Prof. Dr. Aurel Pavel, cu o prefață foarte bine documentată istoric de Lect. Dr. Ciprian Toroczkai *Cruce și înviere în Albania. Model de misiune ortodoxă contemporană* (pp. 7-28).

Părintele Luke Veronis, un grec de generația a doua din America, fiul unui alt mare misionar, Alexander Veronis, prezintă într-un limbaj simplu și personal *aventurile* sale misionare din Albania, începând cu anul 1994 și până în 2004. Impresiile personale trădează mentalitatea americană clasică cu privire la condițiile materiale precare specifice *lumii a treia* de care s-a lovit în perioada de acomodare, dar care, asemenea devenirii sale interioare, se schimbă, accentul deplasându-se (fără însă a dispărea cu totul) de la materialitate la trăirile spirituale mult mai autentice specifice unei lumi vii, mai puțin superficiale decât celei occidentale, lume de care ajunge să se îndrăgostească și să o considere a doua casă.

Cartea *Reîncreștinarea Albaniei. Misiune și înviere în Albania* este structurată pe zece capitole bine definite, prefațate de *Introducere* (pp. 41-44) în care își exprimă scopul publicării jurnalului – ca model/mărturie pentru alți misionari, pentru a învăța din experiențele altora, și de a nu porni totdeauna de la zero; un *Cuvânt înainte* (pp. 37-39) al Mitropolitului Anastasios Yannoulatos – cu un îndemn către ortodocși la misiune; *Mulțumiri* (p. 35) îndreptate către toți cei care l-au susținut și iubit; și prefața propriu-zisă a Lect. Dr. Ciprian Iulian Toroczkai, amintită mai sus, încheindu-se cu scurte date bio-bibliografice *Despre autor* (p. 291).

În contextul lumii de astăzi, cartea părintelui Luke vine ca o mărturie a necesității unei misiuni susținute acolo unde *vestea cea bună* a lui Hristos nu a ajuns până acum (două treimi din populația lumii), sau în țările în care comunismul sau alte moduri de totalitarism au distrus moștenirea creștină a țărilor în care s-au impus. Citând din Sfânta Scriptură, *secerișul este mult, dar lucrătorii puțini* (Mt. 9, 37), părintele îndeamnă, prin mărturia propriei vieți, la înhămarea jugului lui Hristos, la urmarea unei vieți misionare, cu toate dificultățile și frumusețile ei.

Primul capitol, *Începe aventura* (1994) (pp. 45-75) reflectă impresia produsă de o țară săracă unui om modern, dificultățile întâmpinate de condițiile materiale sărace, necunoașterea limbii, depărtarea de persoana iubită, dar și gânduri luminoase care l-au ajutat să rabde și să accepte, până la urmă, necunoscutul. Tot aici este prezentată, pe scurt, și o parte din istoria recentă a Albaniei, cum a reușit președintele comunist Enver Hoxa să dărâme aproape toate bisericile creștine și moscheile, să întemnițeze sau chiar să ucidă slujitorii creștini și musulmani, într-un cuvânt, să elimine în orice fel „opiumul popoarelor” din poporul său. Din